

Bibelen, Guds ord... hvad så med fejlene?



Af Eskild Skov Særkjær

Vi har tidligere set en del beviser for, at hvert skrift i Bibelen er 'indåndet af Gud', som der står i 2. Tim. 3:16. Det stemmer med Jesu vidnesbyrd, da han sagde:

"Før himmelen og jorden forgår, skal end ikke det mindste bogstav eller en tøddel af loven [her med tanke på hele GT] forgå - før det er sket alt sammen", Matt. 5:18.

Senere siger han:

"Himmelen og jorden skal forgå, men mine ord skal ingenlunde forgå", Matt. 24:35.

Når nu dette er sandt, hvad så med alle de fejl, som mange mener, findes i bibelen? Det er det, vi skal se på i denne gennemgang. Først skal vi se på nogle få eksempler, hvor 'fejlene' enten opstår ved, at vi enten ikke er opmærksomme på, hvad der egentlig står i teksten, eller på den bagvedliggende teologi, eller oversættelsesfejl. Derefter skal vi se på nogle mere graverende fejl, hvor hele sætninger er blevet ændret eller fjernet fra bibelen, eller sat i parentes med den forklaring, at de mangler i de ældste håndskrifter.

Lad os nu først se på nogle få teksteksempler, hvor 'fejlene' kun er tilsyneladende. I det første skal vi sammenligne teksten fra 1. Kor. 10:8, med den tekst fra GT, som der henvises til i verset.

"Lad os heller ikke bedrive utugt, som nogle af dem bedrev utugt, og på én dag faldt der 23.000".

23.000! Men ser vi på den tekst fra 4. Mos. 25:9, som eksemplet er hentet fra, står der, at "tallet på dem, plagen havde kostet livet, løb op til 24.000".

23.000 eller 24.000? Der beviser vel, at der er en fejl i bibelen? Det er der i alle fald nogle, som har hævdet. Men fejlen forsvinder dog fuldstændig, hvis man lægger mærke til, hvad der egentlig står i de nævnte vers. I 1. Kor. 10 nævnes det, at der døde 23.000 på én dag, men i 4. Mos. er der tale om det totale antal, der døde som følge af plagen.

Et andet eksempel, som bliver nævnt som en fejl i bibelen, er teksten i Matt. 27, som handler om, at Judas fik 30 sølvpenge for hans forræderi. For Mattæus var det vigtigt at pointere, at også dette var forudsagt, og skriver derfor:

"Da gik det i opfyldelse, som er talt ved profeten Jeremias, der siger: Og de tog de tredive sølvpenge af Israels børn - det var den pris, man vurderede den højt vurderede til, og de gav dem for Pottemagermarken, således som Herren pålagde mig", v. 9.

Her er der da en fejl, bliver der sagt - for der står nemlig intet hos profeten Jeremias, som omtaler det, Mattæus citerer. Men det gør det hos profeten Zakarias - dog ikke ordret. Har Mattæus taget fejl? Hvis dette er tilfældet, så kan bibelen vel ikke samtidigt være

Guds ufejlbare ord? Det mest indlysende svar på dette er muligvis de to ord: 'talt ved..'. Det kan betyde, at det, Mattæus citerer, ikke står i bibelen, man derimod, at Helligånden har fortalt ham, hvad Jeremias har sagt. Hvis man synes, det lyder for søgt, så kan forklaringen også være, at Jeremias har nedskrevet det, men i kilder eller breve, som bare ikke findes mere. Det er i øvrigt slet ikke usædvanligt, idet bibelen nævner mindst 15 andre breve og optegnelser, som er gået tabt.

Et tredje eksempel på 'fejl', som ofte bliver nævnt, er Davids folketælling, som står i 2. Sam. 24 og i parallelbeskrivelsen i 1. Krøn. 21; en folketælling, der som bekendt blev efterfulgt af en plage [pest], som dræbte 70.000 mennesker. Optakten til denne folketælling og den efterfølgende plage, beskrives således i det første vers i 2. Sam. 24: "Herrens vrede blussede op mod Israel, så han æggede David mod dem og sagde: Gå han og hold mandtal over Israel og Juda", 2. Sam. 24:1.

Det var altså Herrens vrede, som æggede David mod Israel! Men, ser vi på parallelteksten i 1. Krøn. 24:1, så er det ikke længere Gud, men derimod Satan, som æggede David:

"Satan trådte op mod Israel og æggede David til at holde mandtal over Israel".

Her er da en fejl - ikke? Det kunne godt se sådan ud - i alle fald, hvis man ikke kender noget til bibelens teologi og måde at beskrive de forskellige beretninger på. Man kan på en måde godt sige, at denne, og lignende beretninger beskriver det samme ud fra to vidt forskellige synsvinkler. Den ene er fra himlen, hvor Gud råder og handler - den anden er fra det, der sker på jorden, hvor Gud bruger de redskaber, han vil, til at tjene hans plan. I det nævnte eksempel er det Satan - men i utallige andre eksempler er det mennesker, Gud bruger som redskaber til at udfører hans vilje.

Vi skal også ganske kort se på et eksempel fra de to første kapitler af 1. Mosebog, som ifølge mange indeholder 2 forskellige skabelsesberetninger. Umiddelbart ser det også sådan ud - selvom alle bibeltro kristne ved, at det ikke er tilfældet. Men, hvordan skal vi så forstå forskellen mellem de to kapitler? En del af problemet kan være, at man overser, at kap. 2 slet ikke forsøger på at give en kronologisk oversigt af en allerede beskrevet skabelsesberetning. Samt, at man ikke lægger mærke til de enkelte forklarende ord i teksten, som gør hele forskellen. Et eksempel på dette ser vi i de følgende to vers:

"Derpå [altså efter, at Gud havde skabt Adam], plantede Gud en have i Eden ude mod øst, og der satte han mennesket, som han havde dannet; og Gud Herren lod af agerjorden fremvokse alle slags træer..", osv., 1. Mos. 2:8-9a.

Her kunne det godt se ud til, at træerne blev skabt efter Adam, mens kap. 1 nævner, at træerne allerede blev skabt på den tredje dag. Forklaringen er, at kap. 2 ikke beskriver den samme begivenhed. Mens kap. 1 nævner, hvad Gud gjorde ud over jorden, nævner kap. 2 specifikt, hvad han i tillæg til det første, gjorde i Edens have. Læg i øvrigt også mærke til, at vers 9 slet ikke omtaler, at træerne blev skabt, men blot, at Gud lod dem vokse frem. Det kan betyde, at de var i jorden og skabt til at vokse, men først nu lader han dem fremvokse.

Så kommer vi til selve fejlene. Men hvordan kan der være fejl, når skriftens vidnesbyrd er, at der ikke er nogen? Det, der her tales om, er, at 'bibelens tilblivelse og overlevering' er uden fejl, men at en bibeloversættelse for en stor del beror på det bibelsyn og den ærbødighed, som der ligger bag udgivelsen, som fx den danske. Desværre har de fleste bibler, som er oversat siden 1881, været præget af den bibelkritik, som fulgte med oplysningstiden - og dette har medført, at en mængde, til tider endda store graverende fejl, er kommet med i oversættelsen. Om et øjeblik vender jeg tilbage til, hvordan så mange fejl kan komme ind i oversættelsesarbejdet. Men allerførst skal vi se et eksempel på, hvad der menes med sådanne oversættelsesfejl. I John. 3:13 læser vi følgende i den gamle bibel fra 1948:

"Ingen er steget op til Himmelen, undtagen han, som er steget ned fra himmelen, Menneskesønnen [som er i Himmelen]?"

Hvis I har den samme udgave som mig, så er ordene 'som er i Himmelen' sat i parentes. Og under verset får vi forklaringen på, hvorfor de er det:

"De indklamrede ord mangler i de ældste håndskrifter"?

De indklamrede ord betyder ifølge bibeloversætterne, at 'vi ikke skal regne med disse ord' - fordi de jo 'bevisligt' ikke har hørt til originalteksterne i NT. Og det er igen årsagen til, at man helt har fjernet denne tekst i en række nyere oversættelser, som fx den danske bibel fra 1992 - ligesom det også er sket med mange andre tekster i bibelen

Taktikken er altså, som det første, at sætte en klamme om ordene - med noten om, at de egentlig ikke hører med til grundteksten, for i senere bibeloversættelser helt at fjerne teksten.

Mange kristne er forståeligt nok i tvivl om, hvorvidt de indklamrede ord er Guds ord - eller ikke? Mange siger 'ja', og andre 'nej' - - men de fleste ved 'ved ikke', hvad de skal sige til det. For - hvis det er sandt, at de indklamrede ord er senere tilføjelser, så er det vel logisk og mest korrekt at få dem fjernet fra Guds sande ord, ikke? Men påstanden om, at sådanne tekster ikke er Guds ord, er ikke sandfærdig - men er djævelens forsøg på at gøre bibelen mindre pålidelig, eksempelvis ved som her at fjerne eller miskreditere nogle af teksterne.

For at forstå det, hvordan de såkaldte 'ældste oversættelser' er upålidelige håndskrifter, bliver vi nødt til at vide noget om, hvor de kommer fra, og hvordan de første kristne så på disse. I de forskellige bibeloversættelse - også de danske, er der især tre gamle håndskrifter, der henvises til, og som bestemmer, hvad der hører med - og hvad der ikke hører med til de autentiske skrifter . Lad os foretage en lille rejse tilbage til den tid, hvor NT blev samlet.

Som nævnt i artiklen (i min gennemgang af): 'bibelens tilblivelse og overlevering, blev bibelen samlet på et ganske pålideligt grundlag, og med Guds inspiration. Der var ikke plads til fejl, og de næsten 7000 gamle håndskrifter, som under et kaldes grundteksten, vidner om en stor nøjagtighed. Men der var dog nogle forholdsvis få tekster, der skilte sig ud; og de har derfor aldrig blevet anerkendt af de kristne, og har derfor heller aldrig hørt med til bibelens grundtekst. Men, inden vi ser nærmere på, hvordan disse dårlige,

og endog forfalskede tekster er kommet ind i bibelen - også i den danske, så lad jeg allerførst præsentere de tre håndskrifter, som man påstår, er de ældste, og dermed også de mest autentiske og pålidelige? De tre håndskrifter kaldes Codex Alexandrius, Vaticanus og Sinaiticus - opkaldt efter, hvor de er fundet. Codex er et latinsk ord, som betyder 'bog'. Hvad ved vi om disse tre håndskrifter?

Alle tre håndskrifter kan spores tilbage til en bestemt sending på i alt 70 kopier, som kejser Konstantin fik tilsendt fra byen Alexander i Ægypten, som dengang var hovedcenter for den gnostiske kristendom. Mange gnostiske skrifter blev udgivet fra dette center. De udgav også en manipuleret bibel, som bevidst blev ændret, fordi man ikke var interesseret i bibelen, som den forelå - og de bibeltekster, de var mest uenige i, blev nedtonet eller helt fjernet. Og det er denne upålidelige afskrift af bibelen, der blev sendt videre i 70 kopier, hvorfra vi stadig har de tre eksisterende håndskrifter.

Disse håndskrifter er derudover så fyldt af fejl og mangler, og med næsten utallige udeladelser, at de ofte er blevet beskrevet som særdeles sjuskede oversættelser. Kristne eksperter, som har undersøgt disse håndskrifter, har fundet mindst 6000 fejl, mangler og udeladelser i dem alle.

En kristen bibelforsker, John William Burgun har undersøgt disse tre håndskrifter og er kommet frem til følgende:

1. Codex Sinaiticus er fundet i en skraldespand i den katolske kloster på Sinai. Årstal angives ikke. Den omtalte bibelforsker Burgun beskriver indholdet således: "Sinaiticus flyder over med fejl.. I mange anledninger er 10, 20, 30, 40 ord udeladt pga. ligegyldighed..". Flere forskere gør desuden opmærksom på, at flere har været inde og rette i teksten gennem årene, og man kan se, at en stor del af manuskriptet er kommet til i det 6. eller 7. årh. - og er derfor nærmest et af de yngste håndskrifter i stedet for et af de ældste.
2. Codex Alexandrius menes at være fra det 5. årh., og er derfor heller ikke et af de ældste håndskrifter. Det blev fundet i Alexandria i 1602, og bliver nu bevaret på det britiske museum. Denne håndskrift ligner Codex Sinaiticus, og indeholder ligeså mange fejl og afvigelse fra grundteksten som den.
3. Codex Vaticanus blev gravet frem fra støvet i Vatikanets bibliotek i 1841. Burgun nævner en næsten uendelig række af væsentlige mangler, og mange vers og tekster fra bibelen, som ikke er kommet med. I omtalen af evangelierne skriver han: "I evangelierne alene, udelader B [= Vaticanus] ord eller hele sætninger ikke mindre end 1491 gange. Det bærer præg af ligegyldige afskrivninger på hver eneste side".

Disse tre håndskrifter kan altså slet ikke beskrives som 'de ældste', fordi mange har været inde og 'forbedre' teksterne. De to første er derfor nok nærmere nogle af de yngste. Den tredje håndskrift kan muligvis nok en af de ældste - men det jo ikke ensbetydende med, at den derfor nødvendigvis er den bedste. Faktisk er det modsatte tilfældet.

Blandt de mange fejl, der findes i disse tre håndskrifter, finder vi som sagt også de tekster, der som nævnt er indklamret eller helt fjernet, selvom de står i samtlige af de

næsten 7000 troværdige og enslydende håndskrifter. Den eneste grund til, at de bliver regnet for så troværdige, at alle de andre håndskrifter må vige, er, at man med et nyt bibelkritisk syn mistede respekten for Guds levende ord. Det var især to katolikker, som argumenterede for, at det var nødvendigt at oversætte bibelen ud fra en kildekritisk oversættelse - og disse to var Westcott [1825-1901] og Hort [1828-1892]; og i den bibeloversættelse, de udgav i 1881, fik derfor navnet 'Westcott og Hort'-oversættelsen.

Denne særdeles dårlige oversættelse fik efterfølgende stor anerkendelse - og de fleste bibeloversættere tog uden forbehold imod de to katolikkers argumenter om, at de ældste håndskrifter var de bedste - og det selvom de hverken er de ældste eller de bedste. Og næsten alle de bibeloversættelser, som er udgivet siden dengang, er kraftigt påvirket af de to katolikkers opdagelse.

Det betyder konkret, at har du en bibel fra før den tid, så følger den nogenlunde grundteksten. Men, er den udgivet senere, så gør den det nok ikke. De eneste bibeloversættelser, som stadig følger grundteksten, er King James og [vistnok også] Cambridge-oversættelsen. I disse oversættelser er Guds ord bevaret uforfalsket, dog selvfølgelig med mulige fejl i forståelse af grundteksten - og i selve oversættelsen.

Det siger sig selv, at når man ophøjer nogle ganske få håndskrifter til at være bedre end de mange andre på næsten 7000, så vil man selvfølgelig kunne se det i de bibler, som er blevet oversat derfra. Det er også tilfældet med de danske.

Et eksempel på en typisk fejl i disse afvigende håndskrifter finder vi i slutningen af salme 27:13. I den danske bibeloversættelse siger David:

"Havde jeg ikke troet, at jeg skulle skue Herrens godhed i de levendes land -".

Og her stopper teksten pludselig. Det er tydelig for enhver, at slutningen mangler. Men i de bibler, som følger grundteksten, og som derfor har hele teksten med, fortsætter verset med ordene: "... da havde jeg mistet modet".

Med denne tilføjelse giver bibelteksten pludselig mening. Et andet eksempel finder vi i salme 27, hvor der står:

"Herren elsker ret og svigter ej sine fromme", salme 37:28a

Det, der står om de fromme, er godt og rigtigt, men der mangler noget i den danske bibeltekst, som bibeloversætterne ikke har fået med, alene fordi de har valgt at holde sig til de tre dårlige håndskrifter i stedet for de næsten 7000 sande og gode. For de siger samstemmende, at

"de [altså de fromme, som er nævnt] bliver bevaret til evig tid".

Vi skal se på endnu et eksempel fra GT, som viser en hel anden slags fejl. I den danske oversættelse, som følger Westcott og Hort-bibelen, står der fx dette i Es. 34:14:

"Der [i Edom] mødes sjakal med vildkat, og bukketrolde holder stævne; kun der skal natteheksen raste og lægge sig der til ro".

Denne tekst giver associationer til fantasi og eventyr, altså til noget, som bestemt ikke kan have en guddommelig oprindelse, og som da også indimellem bliver brugt som

argumentation for, at bibelen er fuld af myter. Men, siger bibelen virkelig det? Ifølge Westcott og Hort, og de førømtalte tre dårlige og forfalskede håndskrifter, gør den. Men, grundteksten taler slet ikke om bukketrolde, men der bruges i stedet et ord, som bedst kan oversættes med dæmoner eller onde væsener, altså dæmoner. Og i stedet for natteheksen står der i virkeligheden 'tårnuglen'.

Endnu mere alvorligt er det, når man flere steder har valgt at udelade henvisningen til Jesu blod. Det er fx tilfældet i Kol. 1:14, hvor der i den danske oversættelse står:

"I ham har vi forløsningen, syndernes forladelse".

Der er ikke noget galt i det, vi har i vores bibel. Men hvorfor skal det forties, at

"I ham har vi forløsningen, syndernes forladelse, ved hans blod"?

Et andet bevidst fravalg af grundteksten er en næsten konsekvent fortielse af, at alle fire evangelier beretter, at mennesker ofte tilbad Jesus, når de mødte ham. Vi skal her kun se på enkelt eksempel, som er fra Mark. 4:33. På grundsproget står der nemlig, at 'de, der var i båden, kastede sig ned for ham og **tilbad ham** og sagde: Du er sandelig Guds Søn..!'.

Lige forud for denne handling havde disciplene set og hørt, hvordan Jesus bød over bølgerne, hvorefter der straks blev blikstille. Det var dermed en kraftig manifestation af Jesu magt, hvilket selvfølgelig måtte betyde, at han som Guds Søn er den Gud, som har autoritet over bølgerne og alle naturens kræfter. Derfor var det ikke underligt, at de kastede sig ned for ham og tilbad ham.

Pga. de førnævnte dårlige og afvigende håndskrifter kan man ikke se dette. At Jesus bliver tilbedt som Gud, er simpelthen klippet ud af skriften. I den danske oversættelse står der så blot, 'de.. kastede sig ned for ham og sagde..!'. Det samme sker i en række lignende eksempler i evangelierne, så der kun er et par stykker tilbage. Baggrunden for dette er, at forfatterne til disse dårlige håndskrifter ikke ønskede, at Jesus bibelen så klart fortæller, at Jesus er Gud, og derfor bortredigerede man simpelthen de steder, hvor denne sandhed er allertydeligst.

Denne bortredigering af Jesus som Gud, ses en mængde steder i NT. Et eksempel herpå kan nævnes Rom. 9:5. I den danske oversættelse skriver Paulus følgende om jøderne - og om Jesus:

"Dem tilhører fædrene, og fra dem stammer ifølge sin kødelige herkomst Kristus, som er over alle ting, Gud højlovet i evighed".

Det er gode og rigtige ord, men det er ikke helt det, der står på grundsproget. Her står der nemlig i stedet [i den sidste del]:

".. fra dem stammer ifølge sin kødelige herkomst Kristus, som er Gud over alle ting".

Det sidste, og måske groveste ændring fra grundsproget er en tekst fra 1. John. 5:7, som allerede blev fjernet i 1948-udgaven. Ikke engang en klamme fortæller, at der engang har

stået noget andet og mere i verset, end der gør. Lad os først se verset i dets sammenhæng med v. 8, som det står på dansk:

"Thi der er tre, som vidner: Ånden, og vandet og blodet; og disse tre stemmer overens".

Disse tre vidnesbyrd stemmer overens, står der. De fleste mener, at disse tre vidner svarer til frelsens nådemidler, som vi har fået ved Jesus Kristus. Men faktisk taler grundteksten også om tre vidner i himlen, som viser os Gud som en treenig Gud. Lad os nu igen se på de samme vers igen, men denne gang tilføjes det, der står i grundteksten:

"Der er tre, som vidner i himmelen: Faderen, Ordet og Den Hellige Ånd, og disse tre er ét. Og der er tre, som vidner på jorden: Ånden, vandet og blodet; og disse tre stemmer overens".

Disse tre vidner i himlen er, som vi kan se, Gud Fader, Søn og Den Hellige Ånd, som tilsammen er én treenig Gud, fra evighed til evighed. De fleste ved ikke, at teksten siger dette, og har derfor ikke savnet det. Man kan selvfølgelig påstå, at det ikke betyder så meget, at det er fjernet, for vidnesbyrdet og sandheden om Guds treenighed står jo mange andre steder i skriften. Men, på den anden side, så må der jo være en grund til, at det står der. Denne grund er, at det nok er det tydeligste sted, der så direkte vidner om Den treenige Gud. Gud vil altså, at skriften siger det så tydeligt, at enhver kan se det. Det er ikke vores opgave at sortere i Guds ord, og Gud advarer derfor også på det kraftigste mod at trække noget fra, eller lægge noget til det, 'der står skrevet' i bibelen.

Men, hvordan passer Jesu ord om, at 'himlen og jorden skal forgå, men mine ord skal ingenlunde forgå', med, at en del tekster og ord enten mangler, er ændret eller helt fjernet i de fleste bibeloversættelser? Vi har altså ikke den allerbedste bibeloversættelse. Det betyder dog ikke, at djævelen kan ødelægge de ord i bibelen, som er Guds levende ord, og som mennesker frelses ved - dertil er Guds ord alt for mægtigt. Af samme grund kan Gud, ud fra selv den dårligste oversættelse, kunne vise os vejen, samt bevare os, vejlede os og hjælpe os, ved Helligåndens kraft.

Når det er sagt, så er det alligevel vigtigt, at vi som kristne ved, hvad der egentlig står skrevet, dels, for at vi derved kan få et bedre kendskab til, hvad der står skrevet, hvad Gud siger og mener, og dels for at blive endnu mere beriget af hans vederkvægende ord - ord, som indimellem er skjult fuldstændig i de bibelkritiske oversættelser. Derfor er det, at jeg og andre indimellem henviser til, hvad der står i grundteksten. For det er vigtigt at vide det.

Jeg vil her til sidst foreslå, at I selv får fat på et eksemplar af den engelske King James-bibel, eller en gammel bibel fra før ca. 1890, hvis I altså ikke har den i forvejen. Ikke nødvendigvis for, at den skal bruges i den daglige bibellæsning, det kan måske nok være for svært, og det gør jeg heller ikke selv - men til at have liggende foran sig, hvis der fx er noget, der står uklart på dansk, eller hvis man bare gerne - til berigelse for ens bibellæsning - ønsker at vide, hvad der egentlig står i Guds evige og uforanderlige ord.

AMEN